

Bijbelstudie

Harald Overeem

God is liefde 1 Johannes 4:7-16

INHOUD

Stille tijd	2
God <i>is</i> liefde	2
God <i>toont</i> liefde	2
God is (on)zichtbaar	3
Het is wederzijds!	4
Kringstudie 10	5
Verkenning van de tekst	5
Thematiek en structuur	5
Korte uitleg	5
Boodschap en actualiteit	6
Aanwijzingen voor de kringleider	6
Ijsbreker	6
Inleiding	6
Kringgesprek	7
Afsluiting	7

Stille tijd

tussen kringstudie 9 en 10

1

*Geliefden, laten wij elkander liefhebben, want de liefde is uit God;
en een ieder, die liefheeft, is uit God geboren en kent God.
Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde.
(1Joh 4: 7-8)*

God is liefde

Wanneer de liefde uit God is – en dat is ze! – dan is er alle reden om elkaar lief te hebben. Immers, wanneer we elkaar niet lief hebben, dan ontzeggen we elkaar iets dat van God afkomstig is. En dat is heel wat, zo niet alles. Wie de ander liefheeft, geeft er blijk van dat hij uit God geboren is en Hem kent. Het begint niet te stromen bij de gelovige zelf, maar bij God. Hij is de bron. Daarom zegt Johannes niet alleen dat de liefde *uit* God is, maar zelfs dat God liefde *is*. Gods wezen is liefde (zie ook vers 16). Wie God leert kennen, komt daarom in aanraking met zijn liefde en zal dan ook, naarmate hij God meer leert kennen, ook de ander meer (kunnen) liefhebben.

Overdenken

- Opmerkelijk: Johannes spoort ons niet aan om God lief te hebben, maar elkaar. Hoe zit dat?
- We zijn geneigd om Gods liefde uit te spelen tegen zijn rechtvaardigheid (Denk aan antwoord 11 in de Heidelbergse Catechismus: 'God is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig'. Het woordje 'maar' suggereert een tegenstelling.) Misschien doen we dat omdat wij te soft van Gods liefde denken of te hardvochtig van zijn rechtvaardigheid?

Bidden

- Vraag God of je steeds meer zult putten uit de bron van liefde die Hij is.
- Bid dat jouw concrete liefde voor anderen de smaak krijgt van Gods liefde.

2

*Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon
gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem.
Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft
liefgehad en zijn Zoon gezonden heeft als een verzoening voor onze zonden.
(1Joh 4: 9-10)*

God toont liefde

Soms zeggen we van iemand die we bewonderen: hij doet wat hij zegt en hij zegt wat hij doet. Deze persoon is niet schijnheilig, sterker nog, hij laat het niet bij mooie woorden alleen, je kunt van hem op aan. In zekere zin zegt Johannes dit ook over God. De apostel geeft niet een abstracte uiteenzetting of een fraaie definitie over de liefde van God. De liefde van God wordt zichtbaar gemaakt in wat Hij gedaán heeft. Hij zond zijn Zoon om verzoening te brengen voor onze zonden. Het offer dat Jezus bracht, laat duidelijk de aard van Gods liefde zijn. Zijn liefde is de bereidheid om een weg te gaan van lijden en sterven aan een kruis (zie ook Romeinen 5:8).

Overdenken

- God zond zijn Zoon in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem (vers 9). Leven door Hem, wat betekent dit (concreet) voor jou? Onlangs sprak ik iemand die een periode in zijn leven had geprobeerd om te 'leven zonder Hem'. Wat herken je hiervan zelf of juist niet?
- Het woord verzoening dat hier wordt gebruikt heeft betrekking op het offer dat Jezus bracht. Jezus offerde zijn leven als een verzoening van onze zonden. Voor de helderheid: het is God die het initiatief neemt tot deze verzoening, Hij voorziet zelf in het offer en opent daarmee de weg naar gemeenschap met Hem. Aanleiding tot het zenden van Zijn Zoon ligt in onze zonden; motivatie achter het zenden van zijn Zoon is gelegen in het herstel van de gemeenschap met God.
- Het is voor ons geestelijk leven van wezenlijker belang te beseffen dat God ons liefheeft, dan dat wij Hem liefhebben (vers 10a).

Bidden

- Dank God dat Hij zijn liefde tóont in Jezus Christus.
- Er kunnen (soms bewust, soms onbewust) zondige patronen je leven binnendringen. Belijd deze, erken dat Jezus hiervoor gestorven is en jouw zonden verzoend heeft.

3

*Geliefden, indien God ons zó heeft liefgehad, behoren ook wij elkander lief te hebben. Niemand heeft ooit God aanschouwd; indien wij elkander liefhebben, blijft God in ons en zijn liefde is in ons volmaakt geworden.
(1Joh 4: 11-12)*

God is (on)zichtbaar

Het is één van de vaste punten van het Joodse geloof: God is onzichtbaar. Het volk Israël kwam eens naar de voet van de berg Horeb – zij hoorden een stem, maar een gedaante zagen zij niet (Deuteronomium 4:12). Wie een kijkje in de tabernakel zou nemen, het heilige der heilige zou binnengaan om te zien hoe de God van Israël er uit zou zien, zou tot zijn ontsteltenis ontdekken dat deze ruimte leeg was. God, de Schepper van hemel en aarde, is onzichtbaar. Wie God ziet, zal sterven (Exodus 33:20). Gods heerlijkheid is te groots, te overweldigend voor een mens.

En toch, God kan zichtbaar worden. Zichtbaar in de liefde die christenen voor elkaar hebben. Juist dan verblijft God in ons. In het zevende vers zei Johannes al dat wij kunnen liefhebben met de liefde die van God afkomstig is. Onze liefde voor elkaar is een antwoord op en een gevolg van Gods liefde voor ons.

Overdenken

- Elkaar liefhebben is iets anders dan 'dikke maatjes zijn' of 'veel voor elkaar voelen'. Liefde is een gerichtheid op de (nood van de) ander, die zich toont in een concrete daad. Waaruit blijkt dat jij de ander liefhebt?
- Zoals een vlag zich voluit ontvouwt in de wind, zo kan de liefde van God zich ontvouwen, ontplooiën wanneer we elkaar liefhebben.

Bidden

- Dank God om zijn liefde voor jou en bid dat jouw liefde voor anderen dezelfde trekken gaat vertonen als Gods liefde voor jou.
- Leg jouw moeite om anderen lief te hebben bij God neer. Wellicht denk je aan iemand in het bijzonder. Dank God voor zijn liefde voor die ánder.

*Hieraan onderkennen wij, dat wij in Hem blijven en Hij in ons,
dat Hij ons van zijn Geest gegeven heeft.
En wij hebben aanschouwd en getuigen,
dat de Vader de Zoon gezonden heeft als Heiland der wereld.
Al wie belijdt, dat Jezus de Zoon van God is – God blijft in hem en hij in God.
En wij hebben de liefde onderkend en geloofd, die God jegens ons heeft.
God is liefde, en wie in de liefde blijft, blijft in God en God blijft in hem.
(1Joh 4: 13-16)*

Het is wederzijds!

Doel van iedere liefdesrelatie is, dat de liefde wederzijds is. Het moet van twee kanten komen, zeggen we. Zeker, in de relatie tussen God en mens begint het bij God. Maar daar blijft het niet bij.

Johannes stelde eerder dat God zijn Zoon heeft gezonden (vers 9-10). Een groter teken van zijn liefde vind je niet. Nu schrijft Johannes dat wij dit ook gelóven. Na Gods initiatief, kwamen wij aan zet. Maar Johannes noemt meer dan ons geloof. Hij spreekt over God die in ons blijft en wij in God. Geloven is hier meer dan gelovige reactie van de mens op Gods liefde. Het loopt uit op Gods inwoning in ons. Bedenk dat deze woorden van Johannes nauw aansluiten bij het gebed van Jezus dat Hij uitsprak kort voor zijn sterven (zie met name Johannes 17: 20-23). Gods inwoning in ons en onze inwoning in God – het zijn haast wat mystiek aandoende woorden die Johannes gebruikt om de gemeenschap tussen God en mens aan te duiden. Deze woorden zijn niet maar woorden om het mooi te zeggen. Het zijn woorden om een geestelijke realiteit onder woorden te brengen: God maakt woning in ons. En wij in Hem.

Overdenken

- Geloven in Jezus is niet alleen geloven dat Hij jouw Heiland is, maar ook de Heiland van de wereld (vers 14 - vergelijk 1Joh 2:2). Wat wil dat zeggen, dat Jezus gekomen is als Heiland van de wéreld.
- Sta stil bij de woorden dat God woning in je maakt. Hoe ziet dat 'levenshuis' eruit? Op welke kamers is Hij welkom? Op welke niet?

Bidden

- Noem de namen van hen die Jezus niet als Heiland van deze wereld erkennen. Misschien zijn het mensen die dicht bij je staan. Draag hen op aan God.
- Dank God dat Hij woning in je wil maken. Doe deuren van kamers open waarop Hij nog niets is geweest. Nodig Hem daar uit.

Kringstudie 10

1 Johannes 4:7-16

Verkenning van de tekst

Johannes schreef eerder in zijn brief over de liefde (2:3-11 en 3:11-18). In deze passage doet hij dat weer. In de vorige passages werd de liefde altijd weer in verband gebracht met het liefdegebod dat Jezus ons gaf, in de verzen 7-16 wordt de liefde en de mogelijkheid om lief te hebben in verband gebracht met God zelf. Deze passage over de liefde is dan ook te zien als een uitbreiding op het onderwijs over de liefde in de vorige twee.

Thematiek en structuur

Het bijbelgedeelte is in twee alinea's op te delen: 7-10 en 11-16. Beide alinea's beginnen met dezelfde aanroep 'Geliefden' en de oproep om lief te hebben.¹ In 7-10 wordt omschreven dat God de bron van deze liefde is en dat Hij ook daadwerkelijk liefdevol heeft gehandeld, namelijk in zijn Zoon Jezus Christus. In 11-16 wordt het liefhebben nader omschreven als het blijven van God in de gelovigen en van hen in God.

Korte uitleg

7 *Geliefden, laten wij elkander liefhebben, want de liefde is uit God; en een ieder, die liefheeft, is uit God geboren en kent God. 8* *Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde.*

'ieder, die liefheeft', heeft betrekking op iedere gelóvige.

'God is liefde', zie uitleg bij vers 9 en 10.

9 *Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem. 10* *Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon gezonden heeft als een verzoening voor onze zonden.*

'God is liefde', liefde is in de bijbel altijd concreet, zij bestaat in een dáád. In deze verzen blijkt Gods liefde uit de zending van zijn Zoon, die gekomen is om onze zonden te verzoenen (zie ook Joh 3:16). Ook dit spreken over de liefde van God is impliciet gericht tegen allerlei gnostieke opvattingen over God als immaterieel, licht en geest.

'leven door Hem', leven is bij Johannes veelal een kwaliteitsbegrip, dus eeuwig leven, dat niet pas 'straks' begint maar nu al.

'verzoening voor onze zonden', het woord verzoening dat hier wordt gebruikt, heeft betrekking op de wijze waarop de verzoening tot stand is gebracht, namelijk middels een offer (zie ook 1Joh 2:2; Romeinen 3:25; Hebreeën 9:5).

'Verzoening voor onze zonden' en 'leven door Hem' zijn twee verschillende omschrijvingen die betrekking hebben dezelfde realiteit.

11 *Geliefden, indien God ons zó heeft liefgehad, behoren ook wij elkander lief te hebben.*

12 *Niemand heeft ooit God aanschouwd; indien wij elkander liefhebben, blijft God in ons en zijn liefde is in ons volmaakt geworden.*

'zo heeft liefgehad', dat wil zeggen, op de wijze zoals beschreven is in de verzen 9-10.

Het Griekse woord voor 'zo' heeft ook een kwalitatieve betekenis: Hij heeft ons zóveel lief gehad.

¹ Om deze reden zou vers 11 ook de afsluiting van het eerste gedeelte kunnen vormen, zodat de tweede alinea met vers 12 begint.

'Niemand heeft ooit God aanschouwd', mogelijk gingen dwaalleraren er prat op dat zij God hadden gezien (in visioenen) en Hem dus 'kenden'. Niemand kan God zien (zie ook Johannes 1:18; 1Korinte 13:12), maar wél is het mogelijk dat Hij woning maakt in ons. In zekere zin wordt God dan zichtbaar in de liefde die christenen voor elkaar hebben. 'indien', niet bedoeld als voorwaarde. Wij hebben lief, omdat God in ons woont en niet andersom.

'volmaakt geworden', Gods liefde is tot zijn doel gekomen in ons leven (volmaakt betekent hier dus niet iets als perfect of foutloos).

13 Hieraan onderkennen wij, dat wij in Hem blijven en Hij in ons, dat Hij ons van zijn Geest gegeven heeft. **14** En wij hebben aanschouwd en getuigen, dat de Vader de Zoon gezonden heeft als Heiland der wereld. **15** Al wie belijdt, dat Jezus de Zoon van God is – God blijft in hem en hij in God. **16** En wij hebben de liefde onderkend en geloofd, die God jegens ons heeft. God is liefde, en wie in de liefde blijft, blijft in God en God blijft in hem. 'zijn Geest gegeven', hier wordt trinitarisch gesproken. God zond zijn Zoon als Heiland en zijn Geest als een zekerheid daarvan in onze harten. De verzen 14-15 geven het evangelie in een notendop weer: God zendt zijn Zoon en vervolgens reageert de mens hierop in geloof.

'dat de Vader de Zoon gezonden heeft', dit is niet alleen de zuivere leer, maar ook een teken van zijn zuivere liefde voor ons. Leer en liefde horen samen te gaan.

'wie in de liefde blijft', betekent zowel het ontvangen als het geven van liefde.

Boodschap en actualiteit

Er is één bron waaruit we kunnen putten om elkaar lief te hebben: God. Zijn wezen is liefde, zijn handelen is ervan doortrokken.

Aanwijzingen voor de kringleider

Maak met elkaar een keuze tussen de gespreksvragen. Niet alle vragen hoeven aan bod te komen. Probeer wel beide thema's een plaats in het gesprek te geven.

IJsbreker

Speel samen met iemand het volgende rollenspel.

Man : Rabbi, kunt u mij aan een middel helpen zodat ik een vroom man wordt?

Rabbi : Het spijt me, voor vroomheid heb ik geen enkel middel. Hoewel, ik heb er één waardoor u de liefde van God ontvangt.

Man : Prachtig, dat heb ik nog liever! Geef dat middel maar!

Rabbi : Het middel dat ik bedoel, beste man, is de liefde voor de mensen.

Het is wijs om de eerste reacties bij je kringleden op dit rollenspel wat uit te wisselen.

Een te verwachten reactie is waarschijnlijk: ontvang je Gods liefde pas wanneer je anderen lief hebt? Dan lijkt de liefde van God van onze (povere) mensenliefde af te hangen.

Ook Johannes praat over de relatie tussen liefde van God en de onderlinge liefde. Na zo'n rollenspel is het goed om eens goed te kijken naar wat in de bijbeltekst over deze relatie staat.

Inleiding

Nadat Johannes in het gedeelte 4:1-6 een maatstaf heeft gegeven voor de zuivere leer (met betrekking tot een juiste visie op Jezus), gaat hij in het volgende gedeelte door op de zuivere liefde. Christenen mogen dan naar hun aard kritische mensen zijn, zij moeten er voor oppassen dat de liefde er niet bij inschiet.

Kringgesprek

1. De liefde van God

- Ben je volgens Johannes niet in staat om lief te hebben als je God niet kent (zie vers 8)? Licht je antwoord toe
- Over de uitspraak God is liefde. Zou je ook kunnen zeggen: overal waar liefde is, daar is God? Wat zou Johannes hiervan vinden?
- Nogmaals over God is liefde. Deze uitspraak staat naar het besef van velen in schril contrast met alle gebrokenheid en lijden die wij in deze wereld tegenkomen. Hoe kan wat Johannes over de liefde van God schrijft een hart onder de riem zijn voor hen die (naar hun besef) Gods liefde niet of nauwelijks met alle lijden kunnen rijmen?

2. De onderlinge liefde

- Johannes spoort ons aan elkaar lief te hebben. Welke redenen geeft hij daarvoor in de verzen 8-12?
- Om elkaar lief te hebben, hoeft je toch niet persé christen te zijn? Ook anderen, humanisten, kunnen elkaar lief hebben (soms nog wel beter dan christenen onderling).
- Jean Vanier, oprichter van L'Arche, schreef: 'er zijn twee grote gevaren voor een christelijke gemeenschap: vrienden en vijanden.' Bij de laatste groep (vijanden) kunnen we dat ons voorstellen, maar bij de eerste, vrienden? Op welke wijze kunnen vrienden een gevaar vormen voor de christelijke gemeenschap?

Afsluiting

Maak een korte ronde: wat is naar aanleiding van het bijbelgedeelte het meest bijgebleven?